

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bermentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Alsófehérvármegye közgyűlése.

Rég nem volt olyan közgyűlésünk, mint f. hó 28-án és 29-én. Máskor a leghosszabb tárgyszorozatot is elvégeztük egy délelőtt, most három szakaszra lett felosztva minden szakasznak meg volt a maga érdekes, sőt izgató momentumja. Sajnos, hogy — a mi rég nem történt meg, most a szenvedélynek öle is belevegyült a vitákba, de hogy erre az alaphangot a támadók állításai adták meg, ez a felolvasott iratokból mindjárt kisívitott. A közügyek tárgyalásánál annyira szükséges nyugalmat legjobban b. Kemény Kálmán főispán őrizte meg, ki tapintatos erélyel vezette a közgyűlést s pártatlan, nyugodt fellépésével kétségtelenül főtenyező volt abban, hogy a szenvedélyek viharosabbá nem váltak. Az ő indítványára a közgyűlés első sorban örömet fejezte felséges Királyunknak a rosenhali merénylet elől lett szerencsés menekülése felett, egyszersmint megbotránkozásának is kifejezést adva a gyalázatos támadás miatt; a közgyűlés elhatározta, hogy érzelmeit a m. kir. belügyminiszterhez intézett felirat útján juttatja Ő Felsége legmagasabb tudomására.

A megyei javadalmazás 1892. évi költségvetése 53.800 forintban állapított meg, úgy mint az elmúlt években, azonban az évről-évre fokozódó közigazgatási teendők végzésére különösen a járási tisztviselők személyzete elégtelenségét bizonyulván, úgy erre, valamint a tisztviselők javadalmazásának méltányosabb megállapítására a belügyminiszterhez felterjesztés tételik. A számvétség személyzete a felszaporodott munka, különösen az utadó ügyek elintézésére és nyilvántartására elégtelen levén, az utadó-alap terhére egy állandó díjnoki állomás rendszerítése mondatott ki. A megyei tisztviselők nyugdíjalapjára, valamint Abrudbánya városnak a katonai beszállásolási kiadásokra szükségelt s bevétel hiányában fedezetlenül maradt 23.876 frt kiadás részbeni pótlására szükséges pótdó kiutalása névszerinti szavazás útján mondatott ki. Elfogadtatott az állandó választmány javaslata a jegyzői irodának egy szobával leendő kibővítése és a mértékhatásközi hivatal részére egy helyiség építése iránt.

A megyei tisztviselők nyugdíjszabályzata azon u-

terjedéssel bővítettett, miszerint az alap vagyona a törvényhatóság közalkajaira is kölcsön adható.

A esomborít és mihálelvi révjogok árának kifizetése végett szükséges 32000 frt kölcsönképpen a m. tisztviselői nyugdíjalapból és a m. kórházalapról vétetik fel oly módon, hogy a jelzett révjogok jövedelméből 20 év alatt törlesztesszék: A mihálelvi révjog tulajdonosai: a. b. Wessellényi Miklóssal és Thoroceky Sándorral való szerződés megkötésére az alispán felhatalmaztatott.

Hosszabb vitát keltett a Gyulafehérvár-zalathnai vasút létesítéséhez való járulás kérdése. Az állandó választmány a főispán elnöklété alatt kiküldött bizottság javaslatára 60000 frt segéllyel való hozzájárulást ajánlott. Ez ellen első sorban Zeyk Kálmán szólt fel ügyesen csoportosított érvekkel fejve ki, hogy a közúti alap terhére ne vállaljunk most terhet, hanem az eszmét erkölcsi támogatásban részesítsük. Szilágyi Gy., Medgyes B., b. Splényi H., Bartalus S. pártolták. — az állandó választmány javaslata mellett pedig dr. Mohay S., Csató alispán, b. Kemény Géza, Török B. szóltak fel. Névszerinti szavazásánál 65-en 15 ellenében a 60000 frt. segély megadását határozta el azon előzetes kikötéssel, miszerint Sárd-nál is rakodó állomás létesíttessék, ami különben tervbe is volt véve.

Több választott bizottsági tag elhunytá következőben nov. hó 28-ra tüzetett ki a választás napja, a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke pedig tudomásul vétetik.

Az eddig esedékes gyűlést a következő tárgy tette élénké, sőt izgatottá. B. Splényi H., Váró F., Szilágyi Gy., Fogarasy Albert és Orbai Lajos paaszat adtak be közvetlenül a belügyminiszterhez Kovács Gy. nagyenyedi polgármester ellen. Ezen panaszban kiemelvén azt, miszerint a nevezett polgármester egyszersmint a n.-enyedi kisegítő takarékpénztár igazgatója, — szükségesnek tartották megemlíteni azt is hogy neki feltétlenül döntő befolyása van az igazgatóság és a felügyelő bizottság tagjainak megválasztására, melyeknek tagjai közé tartozik a vármegye alispánja, főjegyzője, főorvosa, tiszti ügyésze és jelentékenyen van érdekelve a megye tanfelügyelője és ennek fia ki a megyének első aljegyzője. Megemlítik továbbá, hogy a kisegítő Takarékpénztár a kamathatárak halmozás rend-

szérével — nem akarják bizonyítani, hogy politikai. — de mindenesetre gazdasági demoralizáció (?) felé tereli adósaikat s ezek kezeseinek tömegét; s azután így folytatják:

„A megyei törvényhatóságokhoz ez irányban orvoslásért a legszántabb egyének is hiában fordulának. Nagyenyed város polgármesterének Alsófehérvármegyei törvényhatóságára való befolyását, mely a megye főtisztviselőivel közösen vezetett kereskedelmi üzletből nyilván nem alaptalanul származtatható — tabusithatja ama föllebbezésnek immár hivatalosan konstátált tartalma is, melyet Nagyenyed (a belügyminiszter) — f. évi 7204 III. 6 szám alatt, részrehajlaltan igazsággal elintéztetett. (T. i. újratyálást rendelt el városi szervezeti szabályrendeletre nézve). Nagyenyed város polgármesterének és Alsófehérvármegye összes választott főtisztviselőinek ezen kereskedelmi szövetekezésen alapuló személyes viszonyából folyólag, a megyei törvényhatóságnak, mint a város felett álló hatóságnak elnézésével“ (itt felsorolják panaszukat, Kovács polgármester terhére.)

„A belügyminiszter ezt a panaszt a város képviselőinek illetőleg a vármegyei közönségnek tárgyalás és határozat hozatal végett rendelte kiadatni. Minek folytán a megyei állandó választmány következő javaslatot tette:

„Tekintettel arra, hogy sem törvény, sem szabályrendelet nem tiltja azt, hogy a megyei tisztviselők pénzügyintézeteknél igazgatósági vagy felügyelő bizottsági állást el ne foglalhassanak, sőt az országos gyakorlat szerint az ily bizalmi és különben is ideiglenes jellegű állásokra úgy megyei, mint más köztisztviselők mindenütt vannak beválasztva, tekintettel továbbá arra, hogy egy a bétévő közönség, mint különösen vármegyénknek is komoly érdekében áll, hogy a nagyenyedi kisegítő-takarékpenztárban, hol a megyének is jelentékeny alapjai vannak elhelyezve, a felügyeletet a megye tisztviselői gyakorolhassák, mely tisztök teljesítése őket hivatalos teendőiktől soha el nem vonja — az állandó választmány javaslata hozza, miszerint a megye közgyűlése határozatilag mondja ki, hogy panaszolt tisztviselőinek a nagyenyedi kisegítő-takarékpenztárnál elfoglalt állásukat megyei tisztviselői hivatalunkkal összeférhetlennek nem tartja, sőt azt vármegye

TÁRCA.

Abrudbánya és Zalathna szomorú napjai
1848 és 1849-ben.

Töredék feljegyzések.

Az oláhországiak.

1849. elején Oláhországból a muszkák bevonulása következtében kibujdosottak közül haton, névszerint Golesecu Juonescu, Palecanu, Viceanu Adreanu és Iscovescu ellátogattak mihozánk is.

Megjövetelek értesése esvén a fiataloknak, a zeneegylet tagjai elemek kincstári, uradalmi, ispánági ellenőrhöz Sulucz Janoshoz azon ürügy alatt, hogy Jancunak tisztelegjenek, — holott voltaképen a fennebb nevezett Oláhországiakat volt céljuk megismerni.

A zenélést az udvaron kezdtük meg, azonban az első darab bevégezése után már a szobába szólították, hol számunkra egy hosszú asztalt készített el, melyre hangszereinket tehesük.

Itt összevont gyűlve — ugyszolva — a város és vidék oláh intelligenciája, kivéve, a kik épen akkor elváltak a csatázással foglalt, mint pl. Butyán és Bálint, a kihez csatlakozott Palecanu is.

Egy pár zenedarab eljátszása után, egy troitjos, hó harisnyába (gyapju nadrág), boeskorba és nagy juhbőr kocsokba (bunda) öltözött, különben tisztán kimosdott; körhaját, szakálát és hajuszát rendben tartó oláhországi (Iscovescu) az asztal végire támaszkodva, a zenekar tagjaitól azt kérdé: „Domnia vóstre tóli suntetli maghari?“ (Uraságotok mind magyarok) s az általunk adott igenlére feleletre azt elbeszélte, hogy mennyire rokonszenveznek

az oláhországi szabadelvű partiak a magyarokkal is mennyire becsülik maguktartásukért sat. sat.

Beszédébe beleszólt a francia forradalmat s élénkelte a marseilleset s mert kérdésére: „hogy a magyaroknak van-e szabadság dala? felelmitettük a Rakóczi nótát, azon kivánságát fejezte ki, hogy szeretné hallani.

Rövid időn előkerítettük a hangjegyeket s hozzá kezdtünk eljátszásához.

E darab hallására a szomszéd szobában levők is mind bejöttek és az oláhországiak nem győztek eleget dicsérni.

Az induló bevégezése után hozzáfogott Golesecu (általólag a forradalmi miniszterének testvére) egy szonoklathoz, melyben elbeszélte az ő forradalmuk lefolyását, elmondotta, miszerint folyamodott a kormány Kossuthhoz, hogy kössenek egymással védszövetséget, de Kossuth azal utasította el, hogy „ezen lépés meg nem lenne időszzerű, hanem igyekezzetek ök is, valamint a magyarok is igyekezni fognak szabadságukat kivívni s akkor örömet nyujt nekiök baráti kezét.“

A szonoklat bevégezése után Dobra Péter (a zalathnai hős) és Sulucz Janos az ellenőrt (különösen) igyekeztek bebizonyítani, hogy az erdélyi viszonyok teljességgel azt meg nem engedik, a mit Oláhország tenni akart.

Hogy az idegeneket meggyőződésünktől eltérítsék, minden hamisságot elővettek. Mi magyarok természetesen halgattunk, mert míg az oláhországiaknak minden szavát megértettük; addig az idevalók oly zagyva nyelven beszéltek, hogy azt tán ök maguk sem értették, — másfelől ha éppen értették volna is; nem lett volna tanácsos beleszólanunk, illetőleg a z idevalókat meghazudtolnunk; mert már akkor foglyok voltunk és az úgynek nem használtunk volna semmit.

Jancu egész ott létünk alatt a vitába részt nem vett, hanem hol egyik bandistával (mután majd mind-egyik tanulóársá volt) hól a másikkal beszélgetett; kü-

lönösen sokat bolondozott Kovács Józsi kákaival, kivel kcolsvári diák korában sok esint követett el.

Leschan cs. kir. százados.

1848. karácsony előtt egy Leschan nevű százados volt egy század Károly Ferdinánd katonával fedezeten Abrudbányán.

Karácsony hetiben rendeletet kap, hogy osztályával vonuljon Zaránd-megyébe a magyar katonaság ellen.

Valami uton értesésre esvén nevezett századosnak, hogy a magyarság ellen az oláhoknak tervök van, és pedig megfogják rohanni az ünnepeket uszján őket, a mikor a templomban vannak, a parancsolatnak csak fölig-meddig tett eleget; mert a magyarság fedezésére 20 lelegényt hátrahagyott s egyszersmint figyelmeztetett is egy pár magyar embert az eshetőségekre.

Mikor Leschan századával a városból kivonul, érkezik egy fél század katonával egyszerre öt ezer láncos oláh.

Leschan feladata az volt, hogy a Kristyori sáncokat az oláhoktól támogatta vegye be, de mielőtt az akcióhoz hozzákezdett volna, föbelőtte magát állítólag azért, mert berendeltetett Szébenbe, hogy számot adjon az enyedi nemzetőröknek kiosztott fegyveréről és az abrudbányáról kivonulás iránt adott parancsnak hiányos teljesítéséért.

Mihály Gergely zalathnai gör. kath. lelkész.

1848. okt. havában már javában folyt az oláhok e felkérésére a készülődés, már hire járt a sok láncsa készítésnek, éjjelenként hallani lehetett a harangok féltre verését. A zalathnai uradalom igazgatója (administrator) Nemegeyi János célszerűnek tartotta értekezletre hívti fel a vidéki kincstári tiszteket és Zalathnáról azon oláh polgárokat, a kiknek befolyásuk volt a népre.

es a pénzintézetre utalt közönség érdekében csak előnyösnek tarthatja.

Az állandó választmány ezen javaslatát dr. Mohay Sándor országgyűlési képviselő pártolva, indítványozta, miszerint mondja ki a közgyűlés, hogy

„1. A kérelemnek azon kifejezéseit, melyek magát a törvényhatóságot illetéktelen befolyásolhatósággal gyanúsítják, teljes önérettel visszautasítja.”

„2. A törvényhatóság főtisztviselőivel szemben hangoztatott hason tartalmú általános és minden alapot nélkülöző gyanúsításokat pedig nemcsak megbotránkozással tekintik de egyúttal az alaptalanul gyanúsított tisztviselők iránt, minden tekintetben kifogástalannak tapasztalt hivatalos és társadalmi eljárásukra és magatartásukra alapítottan, teljes bizalmát és ragaszkodását fejezi ki.”

Váro F. Szilágyi Gy. b. Splényi H. hosszabb beszédekkel védve álláspontjukat, ellenükben Makkai D. Medgyes B., b. Kemény Géza, Novák Ferenc az állandó választmány és dr. Mohay indítványát pártolták. Elnöklő főispán az indítványt tevéket indítványait szövegezésére felhíván. Váro F. a következő indítványt adta be:

„Mondja ki a törvényhatósági bizottság, hogy a törvényhatósági tisztviselői állással oly takarékpénztár igazgatói állását, melyben megyei pénzek vannak elhelyezve, összeférhetlennek tartja, e szabálytól konkrét indokolt kérésre eltérésnek a közgyűlés ad helyet.”

Szilágyi Gyula tanár pedig következő indítványt tette:

„Mondja ki a törv. hatósági közgyűlés, hogy a megyei tisztviselői állásokat a nagyenyedi kisegítő takarékpénztári állásokkal összeférhetőnek tartja ugyan, de jövőre főispáni engedélyt lát szükségesnek ily állások elfoglalása előtt.”

A közgyűlés nagy többsége az állandó választmány és dr. Mohay S. indítványát fogadta el. Mire a gyűlés eloszlott, hogy a főispáni díszes ebédnél pihenje ki a majdnem d. u. 2 óráig tartott közgyűlés fáradalmait.

Az ebédnél ősi szokás szerint Ő Felségére szólott az első felköszöntés, kit meleg szavakban, zajos éljenzéssel fogadva éltetett főispánunk. Utána Török B. főjegyző köszöntötte fel a köztisztviselőket és szeretetben álló főispánt, mint a ki méltányossága, igazságos ítéllete és jó indulata által egyesítve az esőket, fejlesztőleg hat közéletünkre. Id. Gáspár János a főispánú ő nmlgára. Veszely Károly cz. prépost szellemes mesebeszédben b. Kemény Géza, b. Kemény Endre és Zeik D. képviselőkre. Makkai D. az alispánra, az alispán az orsz. képviselőkre dr. Mohay a m. tisztviselőkre mondtak köszöntőket, mely végül vidám áradattá nőte ki magát, melyből legelőnkebb tetszést vívott ki dr. Szuhy Béla abrudbányai plébánus köszöntője Kovács Gy. polgármesterre.

A gyűlés másnap d. e. tovább folyt, azzal az ügygyel kezdődvén, melyel a megelőző napi gyűlés bezárattott. Nagyenyed város képviselője t. i. nem találta összeférhetőnek a polgármesteri állás a t. pénztár igazgatósággal, mi ellen Váro F. és társai felelőszést adtak be. Erős, hosszú vita kerekedett, a szavazásnál felelőzők magok maradtak, mire felelőszést jelentettek be.

A gyűlés éjféltáig elhúzódott, indítványok tétettek és megbízások osztattak ki. Az oláhság lecsendesítésével megbízattak különösen zalathnai gör. kath. esperes Mihály Gergely és ügyvéd Dobra Péter, a kik vállrkozottak is a rejjok bizottak telyesítésére.

Abrudfalvi erdősáfar Wolbirt József, a ki a gyűlésen jelen volt, alig aludt egy pár órát s már jó hajnalban utra kelt állomás-helyére menendő.

Utját a hegyeken keresztül vette s a mikor épen viradtott, ért a vulkoi kereszthez, hol legnagyobb csudálkozására látta Mihály Gergelyt Bucumból jönni.

Meglátva a papot, rendkívüli módon meg volt lepve.

Egy szempillantás alatt azon kérdés merült felagyaiban, hát ez az ember nem aludt az éjszaka semmit? vajon hol járt? és mi végett?

Wohlirt a mint Bucumba beért, egyik bizalmas erdő erdőséhez ment be, hogy lovát pihentesse; de itt sem fogadták úgy, a mint eddig szokták, sőt az egyik csősz megsugta, miszerint igyekezék a lehető leghamarább és pedi mellék utakon Abrudbányára érni, mert a dolgok rosszul állanak. Neki sem kellett több. Akármilyen fáradt volt is lova, minden pihenés nélkül behajtottá Abrudbányára.

Aznap késő este megjön a bucsumi erdősősz, mondván, hogy miután tudta, miként az oláhok felvannak izgatva; nem nyughatott, a míg meggyőződést nem szerzett magának arról, hogy főnöke bántódás nélkül hazaverődhetett.

(Folyt. köv.)

Gyorsan ment azután a dolog. A közigazgatási bizottság tagjának megválasztására szavazatszedő bizottság küldetett ki id. Gáspár J. elnökele alatt. A szabályrendeletek elfogadtattak. A Nagyenyed városi szerv. szabályzat egész terjedelmében felolvasattott s jóváhagyott. De ekkor már annyira előhaladt az idő, hogy a gyűlés folytatását délutánra kellett halasztani. Ekkor is szép számú érdeklődő jelent meg s a különböző felelőszések, vásár szerződések, zárszámadások, átiratok az állandó választmány javaslatai szerint lettek elintézve. A közigazgatási bizottság tagjaiul Barcs Ferenc nagyprépost b. Kemény Géza, Kiss Bálint, dr. Mohay Sándor és Szalánczy Lőrincz választattak meg az 1892—3 évekre. Lámpa és gyertya fényénél végződött a gyűlés, élénken megéljenezve az elnöklő főispánt.

Referens.

A szabadságharcz kiállításából.

Szakértők és a sajtó osztatlan véleménye az, hogy régen nem sikerült kiállítás úgy mint a szabadságharcz emlékek kiállítása. A rendezők megérdemlik az elismerést. Sok évi s kadatlan gyűjtésbe és nagymérvű áldozatokba került míg ezt az eredményt biztosították.

A mai nemzedék már messzi van a szabadságharczról és az a közvetlen utóhangulatot sem élte át, min mi kik az ötvenes években voltunk gyermekek.

Ezt a hangulatot azonban a szabadságharcz emlékek kiállításán magasztosan érezheti át bárki, mert itt a nagy idők eseményeit újra átélhet.

Nincsen itt egy darab sem, a mely értékes és tanuságos ne lenne s nemcsak nézni de tanulmányozni is lehet.

Minél többet látja valaki a szabadságharcz emlékek kiállítását, annál többször igyekszik oda jutni. Az eddigi tárgyak helyébe újabb tárgyak lesznek kiállítva, úgy hogy az érdekesség napról-napra növekedik.

Lsgujabban nagyon helyes volt az, hogy a rendezőség a külföldi ro. onszenvét is feltüntetlő képeket állított ki, a melyekből kilátszik az, hogy hazánk jobblétét szabadságát szivesen ohajtották.

Itt vannak, sok példányban azok az alegorikus képek, melyek 1848—49-ben Olaszországban készültek, s a magyar olasz rokonszenvet tüntetik fel.

A világ legelőkelőbb három szépirodalmi képes lapjának a londoni Newsnak, a lipsei Illustrirte Zeitungnak és a párisi Illustrationnak egykoru képei is láthatók szabadságharczokról ügyes mutatványokban.

Sok, egyszerű tárgy van, a mi azonban a mint magyarizátát tudjuk nemcsak megindító de lelkesítő is, csak egyet említek egy Hunyadi huszár egyenruha, mit tulajdonosa 29 esztában viselt.

A Hunyadi huszárak korhű köztvézi ruhájában ott van a kiállításon egy 80 éves aggbajnok, ki büszkén gondolt arra vissza, hogy abban a nagy dícsőségben neki is van egy parányi része.

Az a térkép mit gróf Kreith Béla állított ki és tervezett, egy rövid negyed óra alatt átélheti velünk az egész dícső küzdelmet, annak győzelmeit és balsikerit.

Apró zászlócskák jelzik, hol volt a diadal s hol győzött a tulnyomó ellen? a zászlócskán ott van a esata napja, kik között folyt és ki volt a hadvezér?

Sokaknak feltűnik és érdekel nézik Pulszky Ferencz egykoru arczképét, melyen nagyon tulnyomó a nemzeti szín, Talán maga Pulszky is megcsóválja fejét ha ezt látja.

A rendezőség érdeme hogy hü tükröt állított erről a korról élénk, melybe bizony nagyoo sokszor kellenne nézni. Mindencetre kívánatos volna hogy a kiállítás állandó maradjon, hogy ne csak lelkesednénk belőle, de a történelem írás, a biztatás is kivethetné a maga részét ugyszintén a hazai képzőművészet is, mely újabb időben nem igen vesz a szabadságharczról tárgyakat. Ki vehetné részét a költészet is, mely néha a politikát ennek radikálisabb irányát választja ugyan tárgyul, de nem a szabadságot mintha bizony nem ez volna a legfontosabb esemény.

A történelem tanítása is más irányt tesz a szabadságharcz emlékek kiállításának hatása alatt, mert edig a szabadságharczról nem emlékeztek meg a katedrákban.

Szóval ennek a kiállításnak állandónak kell lenni, hogy a dícső mult mindég telt lehessen.

Erdélyi Gyula.

Irodalom.

Egy új magyar lexikon.

Az összes ismeretek enciklopédiája különös tekintettel Magyarországra. Szakfőnök közreműködésével szerkeszti dr. Acsády Ignác, a magy. tud. akadémia lev. tagja. Első füzet. Budapest, 1891. Az Athenaeum r. társulat kiadása. Az új vállalat első füzeté külső megjelenése fényével s tartalma gazdagságával egyaránt fölkelte a fi-

gyelmet. Nyomai kiállítása választékos, nagy költséggel és műgonddal készült gyönyörű műalapjaival pedig a legszébb hasonló külföldi munkákkal kiállja az összehasonlítást. Az első füzetnek három ilyen műmelléklete van. Egy remek színes műalapon izléses csoportosításban látjuk a magyar állam nagy, közép és kis címerét, a nemzeti zászlót, a magyar honvédség és közös dadersereg ezredzászlóját, a Szent-István-rend nagykeresztjét, a Ferencz József-rend közép keresztjét s a koronás arany érdemkeresztet. Egy kettős lapra terjedő műlapon Észak Amerika legújabb térképét vesszük s egy harmadik műmelléklet az emberfajokat tünteti föl. Mindegyik kitűnő gondal készült, a mint az egész füzet kiállítására díszére válik hazai nyomdászataunknak. A nagy nyolcadretű alak igen jól megválasztva. a papír finom, a betű nem oly kicsinyek, hogy a szemet rontanák s az elvasást fárasztóvá tennék mi a legtöbb ilyen német munkának hátrányos sajátága.

De az új vállalat irodalmi szempontból is a legelőnyösebb benyomást teszi. Az első füzet egymaga csaknem kétezer cikket közöl, a maika egyetemes ismerettárj jellegének megjelenően, a tudományok és ismeretek összes ágaiból. Már első pillanatra észrevehető, hogy a szerkesztő nem akarja az eddigi magyar vagy idegen lexikonokat egyszerűen utánozni, hanem egyrészt egész másképp, sokkal gyakorlatiob, a magyar közönségnek jobban megfelelő módon csoportja anyagát, másrészt pedig mindazt a közérdeklő anyagot is felvette, mi az eddigi hasonló munkákból hiányzott. Azért a címszavak összeállítására is lehetőleg magyaros, s nem csupa idegen szavakból áll. Ezekből is fel van véve mindaz, a mi vagy idegen tulajdonnév (a külföldi történet, irodalom, művészeti földrajz stb. köréből) vagy pedig mint műszó vagy idegen szó nálunk is használatos s így felvilágosítást igényel. Kellő figyelemmel van a kezi lexikon minden téren a külföldre is s az első jüzet e tekintetben sem eshetik kifogás alá. Csak hogy kellő mértéket tart az idegen anyag felhasználásában, s a hol egyáltalán lehet, itt sem felelkezik meg a magyar vonatkozásokról. Mindjárt az első lapon, aachennal, több Admontnál, Afrikánál s másutt is fömlíti a specialis magyar érdekű vonatkozásokat. De óriási haladást jelez a kézi lexikon a Magyarországot illető összes tudományos és ismeretterjesztő anyag felhasználásában s e tekintetben az olvasó nemcsak a legújabb adatokat, tudományos haladásokat, irodalmi szegélyforrásokra és szakmunkákra való utalást találja benne, hanem talál igen sok olyat is, mi közérdeklő volta dacára eddig minden lexikonból hiányzott. Magyar népies szavak, közmondások, katonai műszavak, s port, a vadászat kifejezései mellett, az egész magyar polgárosodás visszatröröződik a munkába. Hazai történelmünk minden nevesebb alakja és eseménye föl van benne egyezve. Igen gazdag külföldi mellett a magyar életrajzi rész s alig van közéletünknek bármi terén ismertebb egyéniségek rövid életrajza — a menyiben az alfabetikus sorrend engedte, — hiányzanak a füzetből. A képviselő- és főrendiház összes tagjai, a főbb bíró és közigazgatási tisztikar, a gazdasági élet kiválóbb egyéniségei íróink és művészeink egész a legfőbb nemzedékig, akár a fővárosban, akár a vidéken élnek, meg lesznek a biográfiai részbe találhatók, mint ezt már az első füzet ide vágó közleményei mutatják.

A mi különösen a magyar irodalmat illeti, melynek ismerete legelső föltétele a nemzeti műveltségnek, arra rendkívüli godot fordít a lexikon. Nemesak az írók életrajzát adja, hanem kiterjeszkedik egyes irodalmi irányok iskolák, válatatok, folyóiratok ismertetésére. Sőt még tovább megy, a a magyar irodalomnak összes nevezetesebb termékei külön cikkekben sorolja fel, úgy hogy bármely fontosabb magyar irodalmi mű (költemény, regény, színmű stb.) szerzőjét, esetleg a mű keletkezésének évét és érdekesebb körülményeit azonnal megtalálhatja az olvasó. Idézet-tárt is nyújt: a közhasználatban gyakrabban előforduló idézeteket magyar költőkből irokából, továbbá a gyakoribb közmondásokat és példabeszédek megfelelő helyen elősorolja, megemlítve az idézett, szerzőjét s a művet, melyből való. Kiváló figyelemmel van nyelvünk kineveire. Felölleli mind régibb nyelvünk, mind a népnyelve egyes sajátosabb kifejezéseit és szólásait, melyeknek jelentése és használata felől gyors és pontos tájékozást ad.

De még idegen irodalmak és írók ismertetésénél sem feledkezik meg arról hogy a magyar közönségnek készült. Ez okból a magyar vonatkozásokat, idegen művek magyar fordításait, a külföldi irodalmakra és írókra vonatkozó magyar munkákat mindenütt figyelembe veszi. Hasonló szellemben készültek a jogi, államtudományi, pénzügytani és nemzetgazdasági cikkek. Az általános tájékoztatás mellett mindig a magyar viszonyokat, törvényeket, intézményeket irodalmi szakmunkákat veszik figyelembe s oda törekednek, hogy a magyar olvasó első sorban a hazai állapotokról nyerjen tájékozást. Megfelelő terjedelemben vannak tárgyalva Magyarország összes földrajzi viszonyai s már mindenütt a legutolsó népszámlálás adatai használtak fel. Meglepő gazdag és sokoldalú a természet-tudományok összes ágaiból vett anyag. Itt lehetőleg magyar tudósok rendszereit követi; minden állat, növény, ásvány tárgyalásánál a honi fajokat, lelhelyeket, a hazai

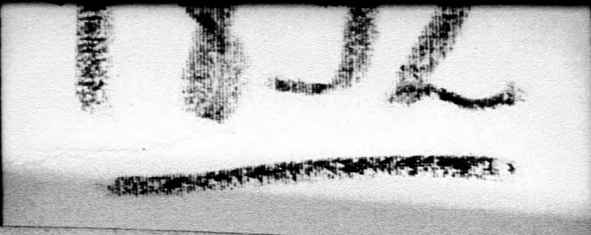
tenyésztés legújabb a tudamánban (ez kiké stb. cikkek a hazai iró állatgyógy nyok össze már van k vés. Még s e tekintet közönség i

Kiváló füzeté techn saan s itt gyaráz. Ez lexiconunk technikai t nyulnaka n és szélesebb les tárgyalás merülnek f modern olv szaki ügyek gyés birtok ból is szük tott, de az minden ide vézet eger munka has az ipar ált járó. A mert az eg ben kiterje nyékra a három i itt komoly a célt tüzt ményeit ig közönség í latot tege lalat negyv jelenik meg hétben jele ajánljuk a

életünk is ezredessé. János és főhadnagy nyien ősz

gyakornok szonnyal. kácsfy Iró orvos leán esküvőjüke

A előadása. tékonyélu mi remény számban j galleria is mulatságon nem bánta pedig a tán duljon más csillag, han Szinre kerü ja" című elismeréssel s a y S a m szorgalommu tenai sikeri repeket játs ményenel i tek pedig a Kati a szüé hangjával n nő jelmezé T o t h Klá Férriak köz Nagy Gy ki I m r e

gy költségge
pedig a leg-
összehasonli-
lete van. Egy
ban látjuk a
szemzeti zászlót,
redzászlót, a
József-rend
eresztet. Egy
legújabb tér-
z emberfajo-
szít, a mint
nyomdász-
megválaszt-
gya szemet
lagtöbb ilyen

Ol is a leg-
ymaga csak-
és ismeretjár
eretek összes
szerkesztő
lezikonokat
máskép, sok-
ban megfe-
mind azt a
asonló mun-
tása is leho-
áll. Ezekből
tulajdonnév
sz. köré-
ző nálunk is
figyelemmel
is s az első

Csak hogy
alásában, s
g a magyar
nál, utóbb
a specialis
ladást jelez
tudományos
tekintetben
mágyos ha-
kmunkákra
ok újat is,
nból hiány-
onai műsza-
ész magyar
ai történel-
van benne
ar élettrajzi
tebb egyé-
az alfabeti-
l. A képvil-
közgaz-
ségei író-
dekig, akár
sznek a bi-
ső füzet ide

melynek
gnak, ara
a írók élet-
ni irányok
meg tovább
esebb ter-
rinely fon-
y, szimü-
t és érde-
sz olvasó-
bban elő-
tovább a
megfelelő
zójét s a
nyelvünk
népnyelve
nek jelen-
ást ad.

ésnélsem
k készült.
k magyar
onatközö
Hasonló
szógytani
alás mel-
intézmé-
e s oda
a hazai
delemben
viszonyai
ai hasz-
ermészet-
őleg ma-
nővény,
a hazai

tenyésztés és termelés módját valamint eredményeit a legújabb adatok alapján tárgyalja. Kellő figyelemmel van a tudományok történetére általában, de különösen hazánkban (ez kitűnik az állattan, ásványtan, alchemia, akáca stb. cikkekéből) s felemlíti az összes fontosabb kufók-t s a hazai irodalmat (például állat, állattan, állatbontan, állatgyógyászat, agyvelő stb. cikkekben). Az orvostudományok összes ágai felölelve s azon tárgyak, melyeknek már van közkeletű magyar nevök, e név alatt ismertetvük. Még a legújabb gyógyszerekről sem feledkezünk meg s e tekintetben a lexikon a szakember valamint a nagy közönség igényeit egyaránt kellő figyelembe veszi.

Kiváló becses és gazdag az új vállalatnak már első füzeté technikai műszavakban, melyeket igen tanúságosan s itt is főleg hazai viszonyaink szempontjából magyaráz. Ez nemcsak azért fontos, mert magyar műszaki lexiconunk még egyáltalán nincs, hanem azért is, mert a technikai tudományok napjainkban már mélyen bele-nyúltsa mindennapi életbe s fölülön nagyobb mértékben és szélesebb körökben játszanak szerepet. Az országgyűlés tárgyalásaiban valamint a napi sajtóban minduntalan merülnek föl szavak és fogalmak, melyek értelmével a modern olvasónak meg kell ismerkednie. Másrészt a műszaki ügyek a közigazgatási tisztviselőkre, sőt minden egyes birtokosra egyre fontosabbak lesznek s már ez okból is szükség van oly munkára, mely gyorsan szakavatott, de azért népszerű, könnyen érthető felvilágosítást ad minden ide vágó kérdésről. Másrészt az ipar és iparművészet egere nagyobb arányokat ölt nálunk, s így olyan munka hasznos szolgálatot tesz, mely helyes fogalmat ad az ipar által feldolgozott anyagokról, ésa feldolgozás módjáról. A lexikon e tekintetben valóságos hűzogat pótol, mert az egész ide vágó anyagot felöleli, sőt e tekintetben kiterjed a katonai ügyekre, fegyvergyártásra, erődít-ményekre s az emberi munka összes többi ágaira is. Már a három ívből álló első füzetből is tisztán kivehető, hogy itt komoly és közhasznos vállalat fogor szoban, mely azt a célt tűzte ki maga elé, hogy a tudomány legújabb eredményeit igaz magyar szellemben feldolgozva vigye be a közönség legszélesebb rétegeibe s ezzel hasznos szolgálatot tegyen az egész nemzeti polgárosodásnak. A vállalat negyven füzetben, valami 90 műmelléklettel ellátva jelenik meg. A füzetek három ívből állanak s minden két hétben jelennek meg. Egy-egy füzet ára 30 kr. Melegen ajánljuk a magyar olvasóközönség támogatására.

VEGYES HIREK.

— **Elöléptetések a honvédségnél.** Közéletünk ismerős egyénei közül Orgonás Zsigmond ezredessé, Tellmann József alezredessé, Szigethy János és Böjte Béla századossá, Tamás Sándor főhadnaggyá lett előléptetve. Fogadják valamenynyien őszinte szerencsekívánatainkat,

— **Nászhir.** Vadady László közigazgatási gyakornok és m.-sárdi birtokos Gál Ilona kisasszonnyal. Janki Lajos m.-igényi gyógyszerész Lukácsfy Irén kisasszonnyal Lukácsfy Viktor járásorvos leányával az ősz folytán fogják megtartani esküvőjüket.

— **A nagyenyedi iparos dalkör műkedvelői előadása.** Az iparos dalkör e hó 25-én tartotta meg jótékony célu táncel egybekötött műkedvelői előadását, a mi reményvel nemcsak sikerült. A közönség oly nagy számban jelent meg, hogy több alig fért volna be, a galleria is a leszakadásig tele volt. A ki ezen kedves mulatságon részt vett, hogy kicsiny igényeit kielégítse, nem bánta meg, jól mulatott sz mind az előadás, mind pedig a tánc alatt. A kinek nagy igényei vannak, az forduljon más felé; itt legszebbek a nők és a jó kedv, s nem csillag, hanem a szép szemek. Az előadásról szölok előbb Szinre került Koródi Péter „A legény bolondja” című népsziműve, mit mint műkedvelők teljes elismeréssel adtak elő. Ezt égyfelől a rendezőnek Borsay Sámuel tanító urnak lehet köszönni, ki páratlan szorgalommal gyűjeztet tanításai és oktatásai által jóvá tenni sikerült. Másfelől azon személyeknek, ki a főszerepeket játszták kik minden tehetségökkel kitűnő eredményvel igyekeztek kimutatni, s ki is mutatták. Kitűntek pedig a nők közül Lip t a i n é HENDEL JANKA Kati a szües huga, ki különösen már ismert kellemes hangjával nyert teljes elismerést és szép magyar parasztnő jelmezével, továbbá H e n d e l Janka, ki szüesné T o t h Klári, ki J u l i s k a szerepét játszta kitűnően. Férfiak közül D r o s z t h József, ki F é r k a s György, N a g y Gyula, ki T u r i Gergely és F u r k a M i h á l y ki I m r e szerepét játszta teljes elismeréssel. A többiek

is elismerést érdemelnék szerepök szerint. Hogy mily nagyon tetszett a közönségnek az előadás, bizonyítja az is, hogy az előadás után számtalanszor ki hívták őket, s közkívánatra másodsor is előadták. Az előadás után jött a tánc, mi kivilágos kiviradtilg tartott. A tánc padok virágoztak a szépektől. A műkedvelőök jelmezeikben jöttek le a mennyből a földre ugy nézve ki magyar parasztnő jelmezeikbe, mint valami angyalok, élve itt azokkal az igékkel, melyekkel ott fenn heszáftek egymás közt. Mondogattak továbbá egymásnak: „Jaj! én nem hiszem jól játsztam volna, hisz most léptem először szünpadra,” más mondja: „olyan zavarba voltam közönség előtt még; nem szepeltem,” minden esetre ez csak egy kis szerénység. Ezalatt feszeletül foly a tánc, már három már négy óra, s a gárda még tartja magát, míg végre öt órakor részesülve teljesen a mulatságba, felhagy az el-lentállással, s haza megy. Rövid megjegyzésem ez: hogy petrezselyem semmi, nem is igen keresték, Kosár; nagy számmal, de nem igen kapos.

Egy jelenvolt.

— **Zalathnai hígyánybánya társaság.** Az imént lezajlott megyei közgyűlésen magas színvonalon álló vita folyt, hogy a megye járuljon-e anyagi támogatással a tervben levő Gyulafehérvár-Zalathnai keskeny vágányu vasut építéséhez. A vasut pártolók egyik fő erve volt, hogy ezen vidéknek a közlekedési hálózatba bevonása új iparvállalatok keletkezését fogja maga után vonni, melyeknek révén idővel meg fog térülni az ut munka alapnak a most nagyon terhesnek látszó anyagi áldozat. Es ime nyomban a szónoklatok elhangzása után olvasuk a lapokban a bányavidékünk nézve oly örvendetes hírt, hogy Pariszban meg is alakult már a *zalathnai hígyánybánya-részvénytársaság* társaság két millió frank alapfőkével, s hatalmas penziutézetek támogatása mellett. A részvényvállalatnak magyarországi jogtanácsosa Dr. Téri Ödön gyulafehérvári közjegyző lett.

— **Köszönet nyilvánítás.** Mindazon ismerőseimnek, jó akaróim és rokonaimnak, ugy a helybeli honvéd tiszti karnak, kik részéről elhunyt nóm temetése alkal-mával a részvét és kegyelet számos jeleivel találkoztam, ez uton halás köszönetemet nyilvánítom. — Nagyenyed, 1891 október 31. Székely Sándor m. k. hovv. őrm.

— **Az adózó közönség figyelmébe.** Nagyenyed város adóhivatala által, egy az általa kibocsajtott hirdet-ményében közhírré teszi azt, hogy a folyó évre meg ál-lapított adók és hadmentességi díjjak egészen esedékessé váltak, felhivatnak mind azok kik tartozásaikat még nem egyenlítették ki, hogy azokat folyó évi november hó 15-éig annyival is inkább fizessék ki, mert azok, azután — a késedelmi kamatok fölszámításával, — végrehajtás ut-ján fognak behajtatni.

CSARNOK.

A pátrik.

Irta: Szabó Ferencz.

I.

Mikor kis nebuló koromban a klassis praecaptor a nagyapám rámutatott erre a girbe-görbe felföldre, melyen akkora hegyek emelkednek, hogy Noé apánk, ha galamb helyett bérci sast boesátot volna ki, bizonyára itt kö-rötte volna ki a bárkáját, mindig valami szent borzadály fogott el ma gondolatra, hogy hát mibe is tudnak meg-kapaszkodni azok a szegény tótok, hogy nem szédülnek le házastól, fundamentumostól együtt a mi nyakunkra? Semmiképen nem tudtam elhinni, hogy a mi azon a földrajzon égnak van rajzolva, az a valóságban ne fűg-gene, mint a semiramis kertje . . . avagy, mint a lé-pesmez, mert hát akkor még nem nagyon sokat tudtam a szép hajdankorról, meg a mégsebb asszonyokról.

Istenem, de szeretném, ha az a gyerekkori bohó képzelet megvalósulna most, mikor ide vetődve a sokáig rettegett felföldre, csak álmaimban látogathattam meg ifju korom boldog tanyáját, küzdelmeimnek, álmaimnak édes, örökké édes színterét! Hej, ha agy szép napon meginogná a föld alattam s mig lelkekre kábító álom szakadna, leszédülnek a semmibe és szállnék, szállnék, mint a gondolat, mint a lefujt bérci eser levele kereszt-ül erdőn, mérhetlen földeken, mig végre azon veuném észre magam, hogy ott vagyok a kies Órhegy alatt, a Vecsei bácsi szomszédságában! Hej, de boldog lennék, de édes örömmel szorongatnám meg az előmbé siető szeretteim kezét; de édes forró könnyeket hullatnék ama drága porra, melyet hosszú évekkel ezeltől tapodott vándor sarum s melyben még tán most is feltudnám fedezni azt a fővény palotát, melyet kis gyerek koromban épitet-

tem, bele temetve ábrándos lelkeim bohókás álmait, hogy aztán megnöve, megtollasodva messze idegenbe vigyének el merész szárnyaikon. Istenem, de sok mindennek tud-nék örülni most, a mit akkor számba sem vettem, nem, mert az enyém volt, mert láthattam, keblemre szorit-hatám; míg most semmi sincsen belőle, csak az em-lékezet, a naponként növekedő vágy s a fájdalom. . . .

Hát osztán mér' nem gyün ide, ha olyan nagyon vágyakozik? — vetheti fel a kérdést valamelyik uram-bátyám, pompásan kiforrott ujbórat szörcsölgetve — mi-kor most olyan óesó a közlekedés hogy még a drólos töt sem jár gyalog. . . !

Igaz . . . naponta tizszer is hallom a vasparipa fűtlyét, hisz csak nem az ablakom előtt sodor el, de hát hiába: le köt az élet gond a hivatás, meg aztán egy pi-rinyó mosolygó ajk, melynek tulajdonosa csak most ta-nulja kimondani nevemet. Hogy tudnám kitenni olyan tengernyi ut gyötrelmeinek? hogy tudnám itten hegyai mikor ugy a szívemhez van forrva, hogy tán a debogása is megállna, ha leszakítanám? Majd, majd később, uram — bátyám — ha velünk lesz az ég s ha a zóna-tarifá meg nem változik, mint teszem fel a piaci vám, vagy mind a Takova rend beese.

Hanem hát messze mentem. Céloom nem az volt, hogy egy pár könyvtől áztatott sorban telekkönyvi kivona-tat adjam eme „birtoknak”, melyet a drága honi hal-mokról hoztam el magammal, mely olyan csekélynek átszik, hogy adót sem kell fizetnem érte, de a mely mégis akkora, hogy bátran sorozhatom magam a leg-többet adózó otthoni civilisek közé. A mint említém, céloom egészen más: egy pár földivel hozott össze a véletlen, ezeket akarom lerajzolni, ugy a mint elém ke-rültek, meg tartva, vissza adva minden vonást hű-ségesen.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.

Gyümölcs-termelésünkről.

A szilva egyik a legkényesebb gyümölcsneknek és pedig főleg az éghajlatot tekintve. Szereti a hűvös és harmatban gazdag éghajlatot, érés előtt 6—8 héten át nappal mégis nagy meleget követel. A szilvának vagy alulról kell kapnia a gyökerek útján elég nedvességet, vagy felülről harmat útján. Iunét van az, hogy melegebb vidékeinken szilvasokat patakok és folyampatak melletti szigeteken találjuk, a hol azonban a téli kifagyás veszélye fenyegeti őket minden szigorubb télen. — En azt látom, hogy ugy Boszniaiban mint nyugoti Franciaországban tett tapasztalataim után, hogy a szilva jobb szereti felülről a vizet, mint alulról; mert a gazdag harmat mellett, több helyen hogyoldalon száraz márgában a szilva kitűnően díszlik s majdaem minden évben jól terem. Azt is kons-tatálhatom, hogy a szárazabb talajkan termelt szilva cu-kortartalma 1—1,5 %-el gazdagabb szokott lenni. — De a tavalyi és folyó év hazánkban tett utazásaimban is ar-ról győződtem meg, hogy a harmatban gazdag vidékek bizonyultak nálunk is e legjobb szilvatermőhelyeknek. A mi a talajt illeti, a szilva igen csekély igénynyel bir, le-het a talaj agyag, kötött márga, köves vagy akár homo-kos is, csak belőle bizonyos mennyiségű mésztartalom ne hiányozzék. Innét van azután, hogy a szilva fája szőlő-hegyeinken is mindenütt díszlik, de gyünöles vajmi rit-kán van rajta, legfelyebb oly csapadékus évben, mint a milyen az idei is volt. Az éghajlati viszonyok tekintet-ében a legigényesebb, a legértékesebb a besztercezi szilva; már az olasz szilva, az Ageni-Victoria és ringlök többet engednek e tekintetben.

A sárga- vagy kajszi-barack először is me-leg égaljat kíván, tavasszal korán virágozván, a derektól s korai fagyoktól sokat ezenved, miért is oly vidékek. melyeken a tavaszi fagyok gyakoriak, nem valók a sárga barack termelésére. A mi a talajt illeti, nem törődik az-zal, vajon az kötött márga-e, avagy ennek ellentéte, de okveilenül megkivánja abban a kellő mész- vagy magné-zia- tartalmat. — A sárga barackra nézve tudjuk azt, hogy Német- és Oroszországban csakis fedélzet mellet állja ki a telet, s így ezen országok a barackot hazánkba szállítják. E tekintetben érdekes tapasztalatokat tettem hazánk felső részében, hogy, pl. Saros- és Ungmégyében, védett he-lyeken a sárga barack egyes községek fontos kiviteli cik-két képezi; Alföldünkről ezen gyümölcsből 300.000 forint értékűnél több vitetett ki ezen évben is a külföldre. A sárga barackra nézve erős hitem, hogy mint Anglia szá-mára Franciaország, ugy Német- és Oroszország részére mi vagyunk az egyedül verseny képes termelők.

Az őszi barack a szőlőnek testvére volt min-denkor, ez volt azon egyedüli gyümölcs, melynek fáját a legpedásabb szőlész is megtúrta szőlőjében. Valóban az őszi barack szabadon a bor-égyal alá tartózik a nagy me-

leget kíván. Ott tehát hol a szőlő diszlik, az őszi barack is diszlik fog. Miután a talajban — a kövér, tápdus, nedves talajoktól eltekintve — az őszi barack éppen nem válogatos s ha mandolára van ojtva, a legrosszabb szőlőtalajban is jól diszlik, ez lesz egyike azon gyümölcsöknek, melyek termelését kipusztult szőlőkben megkezdhetjük. Franciaországnak két hatalmas borvidéke, a Drôme és Ardèche departement már évekket ezelőtt átváltoztatták kipusztult szőlőiket őszi barackerdőkbe s a legszébb fajokat friss gyümölcsként s a többi aszalvány és pálinka főzés által értékesítik, Budán már három négy oly volt szőlősgazda ismerék, kik őszi barackkal ültették ki szőlőiket s ma korai őszi baracktermelés útján nagyobb jövedelemre tettek szert, mint a milyennel a bortermelés idejében bírtak. Jót tudom azt, hogy ezen urak nem fogják eladni a barack darabját 8—10 krajcárjával, mihelyt többen fogják azt termelni; sőt meg vagyok győződve, hogy tömeges termelés mellett a gyümölcsnek feldolgozása válna szükségessé, a jövedelem nem fogja távolról sem elérni szőlő által nyújtott jövedelmet; de azt kell meggondolnunk, hogy vegre is a mostani burjánna beüölt szőlőteleken mégis jobb lesz valami — s a mezőgazdasági termelésnél mindenesetre magasabb — jövedelmet kapni mint teljesen semmit. Egyébként jegyzem, hogy őszi barackkivitelünk jelenleg semmi és meg vagyok győződve, hogy az őszi barackból éppen annyit, vagy még többet exportálhatunk Német- és Lengyelországba, mint a mennyit jelenleg sárgabarack-exportunk tesz.

A meggy és cseresznya oly két gyümölcsnek, mely a mérsékelt és egész meleg éghajlat mellett köves, márgás, agyagos talajban is jól diszlik, ha az mészben eléggé gazdag. Mégis meg kell jegyezni, hogy a meggy gyümölcse laza, homoktalajban szébben fejlődik, nagyobb s keményebb husu lesz s így a csomagolás és szállításra is sokkal alkalmasabb. Ezen két gyümölcsnek, de főleg cseresznye az, mely kipusztult szőlőkön sovány talajban igen jól diszlik s főleg a vidék közelsége a fővárosokhoz, a vasut és hajóhoz nagyon is indokoltá tenné ezen gyümölcsnek termelésének felkarolását.

A dió, a melegebb éghajlat és védettebb fekvés mellett a sziklás talajtól eltekintve, mindegyik jól diszlik. Alig igényel ápolást; sok helyet foglal el s a talajt

szereznyen értékesíti; de diszlik mindenütt s ültetőjének valamelyik utódát gazdagá teszi, a mikor fája kivágásra s eladásra kerül. Ha egyábirant korábban akarunk terméshöz jutni s a talajt kiaknázni, ott van a törpe dió, mely már 4—5 éves korában terem s 8—10 éves korában az egész területet beárnyékolja.

A mandola szintén meleg éghajlatot kíván, a talajra nézve igen csekély igényt tanusít. Meszes márgás, köves, murvás föld is jó neki s puhahéjú válfajainak termelésével kipusztult szőlőkben szép jövedelmet lehet vele elérni. Ha mielőbb gyümölcsöt akarunk róla látni, akkor ne magoncok útján csináljunk gyümölcsöt, hanem vessük el a mandolat a helyén s szemezzük be „Princesse Pistache”, vagy egyéb finomabb fajokkal.

A gesztenyéről tudnunk kell, hogy mérsékelt meleg éghaj mellett bizonyos mélységű talajt követel. Tudnunk kell, hogy az ültetést és ojtást nem igen kedveli és végül tudnunk kell azt, hogy a gesztenyét az apa mindig fiának ülteti; mert igen későn kezd el teremni. Újabb időben a törpe japáni gesztenyét hozták be s ez 4—5-ik évben már terem s szép nagy gyümölcsessel bír.

A birs olyan gyümölcs, mely meleg éghajlatot s mészben gazdag kötött talajt követel. A birs minden házikert- és szőlőben megtaláljuk, mert gyümölcse a háztartásban szükséges. Nagyban csak úgy lenne érdemes termelni, ha nálunk is, mint Württembergben és Franciaországban, gyárok volnának, melyek a birset sajtnak és konzervnek évenként több ezer méterházasáknak megvásárolnak és feldolgoznak.

A lasponya és beergénye nagy városokban jól eladható; azonban túltelmes esetében nehezen lenne értékesíthető.

A ribizke és kőszméte mint friss gyümölcs nagyobb városok mellett jól értékesíthető; újabb kivitelre is vásárolják össze Pozsonymegyében; de feldolgozható e két gyümölcs borrá és én már sok helyen ittam oly ribizkebor, mely sokkal jobb volt, mint a milyen bort ma drága pénzen asztali bor gyanánt a vendéglőkben kapunk. A málna is több figyelmet érdemelne, mint a milyenre edig érdemessé tettük. Feldolgozása évenként nagyobb mérvben eszközöztetvén, kereslete is nagyobb s így

szőlőkben félsárgas helyeken jól lehetne vele a talajt értékesíteni.

És így az összes gyümölcsnek felett tartott szemlénkel készen lennünk, ezt fogják most tölem kérdezni: vajon specialisan a vidékre — a részletektől ma még eltekintve — mily gyümölcsnek termelése lenne leginkább ajánlható?

Azt hiszem a leghelyesebb nyomon fogunk járni, ha a) kertjeinkben, szőlőkünk alsó jobb talaju tábláiban igyekeznünk akár gyérités mellett — ha a talaj erre alkalmas — akár amerikai slanyokon csemegeszőlőt termelni;

b) ugyane helyeken finomabb őszi és téli körtét is termelhetünk;

c) lejtősebb s soványabb talajainkon termeljünk őszi és sárgabarackot cseresznyét meggyet, mandolat, esetleg diót és gesztenyét is.

Molnár István.

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN

Kiadótalajdonos: WOKÁL JÁNOS.

HIRDETÉSEK

Serem Grenadines fekete és színes, (valamint minden világos színben) 95 krtól 9 ft 25 krtig. (18 minőség) — küld öntönként bir és vámmentesen HENNEBERG G.-féle cs. és kir. udvari szállító selyem gyári raktár. ZÜRICH. Mintákat is küld. Megkereső levelekre 10 kros bélyeg.

Szám 2751—91
tkvi.

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által a kir. kincstárnak musinai Gyogy Todora és társai elleni végrehajtási ügyében végrehajtató kérelmére a végrehajtási árverés 60 ft 49 kr ennek 6% kamatai 5 ft 85 kr végrehajtási már megállapított valamint a jelenlegi 4 ft 50 kr és a még felmerülendő költségeknek kielégítése végett végrehajtást szenvedők Gyogy Todora szül. Hársa, és általa, mint gyámnya által képviselt Gyogy Juon, Anna és Szevasztján nevére felvett a musinai 115. sz. tjkvben A 1—15 r. sz. a. ingatlanaira 352 ft megállapított kikiáltási árban elrendelték.

Az árverés 1891-ik évi november hó 17-dik napján d. e. 10 órakor Muzsina község házában fog megtartani.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át végrehajtató kivételével készpénzben, vagy ovadékképes értékpapírban letenni.

Vevő köteles a vételért az árverés jogerőre váltta után 3 egyenlő részletben 30, 60 90 nap alatt, minden egyes vételári részlet után az árverés napjától számítandó 6%-os kamatokkal együtt a nagyenyedi kir. adóhivatalnál, mint bírói leteti pénztárnál lefizetni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóságnál és Muzsina község előjárásánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint tkönyvi hatóság.
Nagyenyed, 1891. június hó 28.

CSERNÁTONI VAJDA, kir. jbiró.

Sz. 1213—891.
tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A balázsfalvi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közlirre teszi, hogy a kir. kincstárnak Deák Dumitru hagyatéka végrehajtást szenvedők elleni 35 ft 35 kr s jbruléai iránti végrehajtási ügyében a szászcsanádi 70. sz. tjkvben A 1—7 r. 1377, 138/1, 138/2, 1282 a, 1880 a, 1880 b, 1880 c, 1881 a, 1881 b, 3110 b, 4470 a, 5296/2 hrsz. ingatlanaira 359 ftban megállapított kikiáltási árban elrendelték és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok 1891. évi november hó 9-ik napjának d. e. 9 órakor Szászcsanád község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árban alól is eladni fognak.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok 10 %-át készpénzben vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított ovadékképes értékpapírban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénzben a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított leteti elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró, mint tkvi. hatóságtól
Balázsfalván, 1891. szeptember hó 18-ik napján

A kivonat hitelűl
KÖRÖS ENDRE,
kir. jbiró, tkvi. kiadó.

A magas kormány 82,502.III. 1888. számú rendeletével ajánlva!

A nagymélt. belügyminiszterium által szabályrendeletileg előírt

Tűzoltószer,

szabadalmazott központi szelepszáró kengyeles és más szerkezetű tűzi fecskendők, magyar egységes csavarral ellátva, mindennemű tömlők, teljes tűzoltói felszerelések, községek, tűzoltóságok, gazdaságok és gyárok részére, a legkitünőbb minőségben, jótállás mellett jutányos áron kaphatók.

TARNÓCZY tűzoltószer- és gépgyár-
részvény-társaságnál

BUDAPESTEN.

Gyár: Külső váci-ut 1527. sz. || Mintatelep Váci-körut 78. sz.

Az 1891-iki aradi kiállításon rendezett nyilvános versenyen a legnagyobb I. díjjal: állami ezüst érem és díszoklevéllel kitüntetve!

Melyik lapra fizessünk elő?

Gazdag tartalmánál, nagy terjedelménél fogva a legolcsóbb magyar lap az 25—34

„EGYETÉRTÉS”

a mely az új évvel immár 25-ik évfolyamába lépett. Ez a magyar olvasó közönség lapja. Hiteles forrásokból származó értesüléseink gyorsasága, alaposága és sokasága, rovataink változatossága, kitünősége, a különböző olvasmányok gazdag tárháza tették az „EGYETÉRTÉS”-t népszerűvé. Az országgyűlést tárgyalásokról a legrészletesebb s e mellett tárgyilagos hű tudósítást egyedül az „EGYETÉRTÉS” közöl. Gazdasági rovata elismert régi tekintélynek örvend. A magyar kereskedő s gazdaközönség nem szorul többé idegen nyelvű lapra, mert az „EGYETÉRTÉS” kereskedelmi s tőzsdei üdösítésainak bőségével s alaposágával ma már nem versenyezhet más lap. A kereskedő az iparos s a mezőgazda megtalálja mindazt az „EGYETÉRTÉS”-ben, a mire szüksége van. Változatosan szerkesztett tárcájában, annyi regény olvasmányt ad mint egy lap sem. Két, három regényt közöl egyszerre, úgy, hogy egy év alatt 30-40 kötetnyi regényt, részint eredetit, részint a külföldi legjelesebb termékeket jó magyarságu fordításban kapnak az „Egyetértés” olvasói. A ki olvasni valót keres és a világ folyásáról gyorsan és hitelesen akar értesülni, fizessen elő az „EGYETÉRTÉS”-re, melynek előfizetési ára egy hóra 1 ft 80 kr., negyedévre 5 ft s egy évre 20 ft. Az előfizetési pénzek az „EGYETÉRTÉS” kiadóhivatalába küldendők. Mutatványszámot a kiadóhivatal kívánatra egy hétig ingyen és bérmentve küld.

Sze
A K
lap
köz
Wokál
az el
bér
Kézta

(B.)

nepli meg
éves jubile
pélyességek
pontját a
tásról szóló
világkiállítás
tetszett na
művészet
hát a pénz
birnak.
is felhívni
gyenek re
a világkiá
pest az e
szinvonala
kössenek
retet áldá
győzött,
csak saját
tel, teljes
talmas és
nulása, s
foglalni s
Tisza me
Alig
kat lehet
multból,
tani; ha
emlékekne
védeni a
biztosításá
nünk, me
és régi in

Abrobb

Az I
nulótársam
előadásra n
léptünk az
lénk Ajtai
Ajtai
reggel 4 ór
hirt felszed
ismerőseihe
A fon
február 28-
is el lehet
el hat.

Mi va
hirt megh
is, a hol m
tatott s jöv
Az u
vezetőnek
sokat vezet
alatt a szin
juság vezet
Ajtai
már a mag

Átköltözés miatt
ELADÓ JUTÁNYOS ÁRON
1—113023 több rendbeli

BUTOR
SZÉKY FERENCZNÉL